Ն° 482 — 1879 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 9 ՇՈՒՄԱՆ — ԻՔԻՆՃԻ ՍԻՆԷ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՅԱԹԼԱՐԸ
ՍԹԱՄՊՈԼ, ԻՋԻՒՆ
Պիր սէնէլիք . . . 450 ղ.
Ամիսը այլոդ . . . 230 »
Իւչ ալիրդ . . . 120 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիւլ։
ՎԻԼԱՅԱԹ ԻՋԻՒՆ
Պիր սէնէլիք . . . 530 ղ.
Ամիսը այլոդ . . . 270 »
Իւչ այլրդ . . . 140 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիւլէ
Բօսֆոր իւճրէթի տախիլ տիր։

Մէմալիքի էճնէպիւէտէ վէ գայիմէ թէտավիւլ իթմէյէն վիլայաթտա, ապօնէ պէտէլի վէ եախօտ բօսֆոր իւճրէթի, սիքքէյի խալիսէ օլարագ ախղ օլունաճագ տիր։

2 ղրուշլուգ գայիմէ

ԹԻՐԱԷՄԱՆԸ ԷՖԷՐԻՍ

ՄԻՎԱՏՏԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՕՆ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԻ ՎԷ ՍԱՒՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵՒ ԵՒՄԻ ԶԱԶԷԹԱ ՏԵՂԻ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՅԱԹԼԱՐ
Պէհէր սաթիրը իչիւն
1 վէ 2 ինճի սահիֆէլէրէ 10 ղ.
3 ինճիւ սահիֆէյէ 6 »
4 ինճիւ սահիֆէյէ 4 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիւլէ
Իսթանպուլդա, Շիրքէթ վէ ամուրու սարրաֆիյէյէ այիտ օլան իլանաթլրն պէհէր սրրաը
2 վէ 3 ինճի սահիֆէլէրէ 6 ղ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ 4 »
Միւրա 100 ղրուշ հիսապիւլէ

Մէվատտը նէֆիսա տայիր մուպահասաթ մէճճանէն գապուլ օլունաճաղը կիպի, տէրճ օլունմայան էվրաղ, սահիպլէնէ իատէ օլունամազ։

2 ղրուշլուգ գայիմէ

Իտարէխանէսի վէ ժաթպասաը, Սթամպօլսա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ ոստաղը քէօչէսինտէ նում. 8 տէ տիր։ — Ղազէթանըն ամուրը իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագղընտա, Միւտիրի զազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա մուրաճաաթ օլունաճաղը կիպի, քեաֆֆէյի մէքեաթիպին տախի անընա նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր։

ԱՍԻԹԱՆԷ 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՀԱԼԸ ՀԱՋԸՐ

Ալաֆրանկա յունվար 24 թարիխի իլէ Լօնտրայա քէշիտ դԷԼԸ-Նըպ, օնտան տա փեւրվար 20 թարիխի իլէ, պու թէրաֆա կէչէն տիւնքի պիր թէլէկրաֆ տէօրթ պին դատար Զուլուունուն ինկիլիզ միրալայը Վուտ գօմանտասընտա օլան ասքէր իւզէրինէ հիւճիւմ իթմիշլէր իսէ տէ, ինկիլիզէր վուրուպ Զուլուլարըն պու գօլունու տաղըթմըշլար տըր։ Ինկիլիզէրին թէլէֆի բէք աղըմըշ, պունուն իւզէրինէ միրալայ Վուտ Ութրիխթ թէրաֆընա չէքիլմիշ, վէ Զուլուլարտա ճէպհանէ էքսիլմէյէ պաշլամըշ։

Պու թէլէկրաֆ պաղը թաֆսիլաթա միւհթաճ տըր։

Ինկիլիզէրին իլք պօզկունու ալաֆրանկա յունվար 22 թարիխինտէ իսի, պու զալէպէլէրի տախի իքի կիւն սօղրա 24 տէ տիր։

479 սալը կիւնքի նիւմէրօմուզտա Ինկիլիզին իւչ գօլտան Զուլուխթանէ հիւճիւմ իտէճէյինի եաղըպ, գօլլարը տա պիրէր պիրէր թաատտա իթմիշիք, պօզուլան գօլ օնումէրօտա սօլ օրթա գօլ տէտայիմիզ օլուպ, տէօրթ պին նէֆէրի օլան վէ միրալայ կլայն գօմանտասընտա օլան պէյիւք գօլ օլտուղու տիւն կէլէն Ինկիլիզ կաղէթալէրինտէն աղնաշըլըյօր։

Եինէ մէգքիւր 479 նուամէրօտա պահս իթտայիմիզ պու իւչ գօլ Զուլուխթանէն աշաղըսընտա ճէնուպի շարգի թէրաֆընտան, վէ տէնիզէ եագէն օլան ճիհէթտէն հիւճիւմ իտէճէքլէրտի։ Պու տէֆա զալէպէ իտէն միրալայ Վուտ գօլու պու իւչ գօլուն պիրի օլմաեըպ, պու պիր տէօրտիւնճիւ գօլ տուր քի Զուլուխթանէն թաօ պիր ուճունտա վէ շըմալը զարպի թէրաֆընտա վէ Թրանզվալ թապիր օլունան էեալէթտէ իհթիեաթտա իսի։ պու գօլ իլէ տիկէր իւչ գօլուն արասընտա հիչ օլմազ իսէ օն սաաթլըգ պիր մէսաֆէ վար, վէ պունուն ընալր իլէ մինասիպէթի եօգ տուր։

Պու թէլէկրաֆտան աղնաեամաըղմըղ շուրասը տըր քի հիւճիւմ իտէն տէ, եէնիլէն տէ Զուլուլար տըր, լաքին միրալայ Վուտ նիչիւն եէնտիքտէն սօղրա իլէրի կիթմէեօր վէ հիչ օլմազ իսէ օլտուղու եէրտէ տուրմաեըպ տա տէօրթ պէշ սաաթ ուզաղտա օլան Ութրիխթէ գատար կէրի չէքիլիեօր։ Պուրասը մալիւմաթը ախիրէեէ միւհթաճ տըր։

Գալտը քի իւմիտ պուրնունտան էյրօրաեա թէլէկրաֆ եօգ տուր, պու հավատիսլէր վաքօր իլէ, թէլէկրաֆ օլան պիր Աֆրիգա գէլէսընա կէօնտէրիլիպ օնտան էյրօրաեա չէքիլիեօր օլմաը վէ պու գէյրտա իւմիտ պուրնունտան չօգ ուզոգ օլմալը քի յունուար 24 տէ օլան պիր վուգուաթը Լօնտրա, անճագ եիրմի եէտի կիւն սօղրա փեւրվար 19 տա տույապիլիյօր, վէ Սթամպօլտա փեւրվար 20 տէ։

Աֆղանիսթան քիԱսիաա, էյրօրատան իւմիտ Պուրնունտան աղ ուզաղ տէյիլ իքէն, Աֆղանիսթան վուգուաթը կիւնիւ կիւնիւնէ եա նիհաեէթ պիր կիւն սօղրա Լօնտրատա տույուլըրտու, չիւնքի օրատա Ռուսիա իւզէրինէն էյրօրաեա թէլէկրաֆ վար։

Ինկիլթէրրատան իւմիտ Պուրնունա եարարմիշիւն պիր չօգ ասքէր կէօնտէրիլտիի մալիւմ տիր, լաքին թէլէկրաֆ 27 կիւնտէ եէթիշիր իսէ ասքէր նէ վաղթ եէթիշիր պու պիլինէմէզ, վէ էյէր միւսթէմիքեաթ ահալիսի ալէ ումում սիլահա տավրանըպ տա Զուլուլարը գօվալաեամամըշ իսէլէր, Դար վէ էթրաֆը պիլէ թէհլիքէեէ տիւշաղ օլապիլիր։

Պունուն իչիւն պու հավատիս իւզէրինէ պիր աղ ուզունճա եաղմաեա մէճպուր օլտուգ, չիւնքի մէմուլ իթմէյիզ քի պաշդա ղազէթատա պու գատար իյզահաթ վէրիլէպիլիր օլսուն։

* * *

Անատօլունուն կէրէք շըմալի (էրմէնիսթան) վէ կէրէք ճէնուպի Տիարպէքիր վիլաեէթինէ իքի գօլ պաշ վէ իքինճի գօմիսէրլէր կէօնտէրիլտիյի, վէ պունլարըն նապ զէվաթը սալիեէտէն օլտուղու տիւնքի թէվճիհաթլա օգույանլարա մալիւմ օլմուշ տուր։

Միւշարիլէյհիւմէ պէյիւք վէ ֆէվզէլատէ գուարէթլէր վէրիլտիյի, վէ հինի հաճէթտէ մըզտարը քեաֆի սասքիրի նիզամիեէ տախի մանէթլէրինտէ պուլունտուրուլաճաղը մալիւմ տիր։

Պու իքիսի տէ, թէֆթիշ գօմիսիօնու օլմայը, իճրա գօմիսիօնու օլաճագ տըր, եանի իճապ իտէն թահգիգաթը իճրա իտէրէք, ճինայէթ վէ թէօհմէթլէրէ լայըգ օլան ճէզալէրի տէ թէրթիպէ մէզուն օլուպ, թէքրար վուգու պուլմամագ իւզրէ իգթիզա իտէն ըսլահաթը տա իճրա իտէճէքլէր տիր։ Յէվէլթճէ պունտան գիատէ պիր շէյ եարըլամազ օլտուղունտան, չիմտի ահալիյէ տիւշէր հէր իշի ղարազ վէ նէֆսանիյէթտէն արի օլարագ տօղրուսու նէ՛ իսէ օնու արդ իտիւպ գօմիսէրլէրի պէյհիւտէ եօրմամագ վէ իշի ուզաթտըրմամագ, վէ պիւթիւն էյրոբանըն նաղարը տըգգաթը, պու գօմիսէրլէր իւզէրինտէ օլտուղու կիպի, ահալիլէր իւզէրինտէ տախի օլաճաղը պիհիշթիպահ տըր։

Անատօլունուն պու ճիհէթլէրինտէ զուլմար օլտուղու ճիհանէ մալիւմ տիւր։ պունլարը հէր նէ սէպէպէ մէպնի օլուր իսէ օլսուն գաբաթմագ իսթէյէն տէ գապահաթը տըր միւպալաա իտէն տէ վէ ճիհէթին պիրի տէվլէթէ վէ օ պիրիտէ ահալիյէ, ատէթա պիրէր խըյանէթ օլտուգտան մատտա, պուրալարա սիլիւք իտիլիր իսէ նէ ըսլահաթ միւմքին օլապիլիր, նէ ատալէթ նէ տէ միւսթագպէլ թէէմին։

* * *

Մըսըրտան կէլէն սօն թէլէկրաֆ, Նուպար բաշանըն մէճբուրէ օլտուղունու պիլտիրիպ, վէ իսթիֆա իտիւպ, իսթիֆասընըն խըտիվ հագրէթլէրինտէն գապուլ օլունմասը տա իշէ տահա զիատէ աղըրլըգ վէրիր։

Էյլէ զանն իտէրիզ քի, իսկանա քէք պէնդէր օլան շու հարէքէթէ բիշրէվ օլան ասհապը թէօհմէթ զապթ այթընա այընմազ վէ այընամազ իսէ, եա ճանիպէ տէվլէթը Ամիյէճէն եա տախի Ինկիլթէրրատան պիր միւտախէլէ վագը օլապիլիր, չիւնքի Ինկիլիզ տէվլէթի, մալիյէ նազրը միւսիւ Վիլսընա օլան հագարէթի պիլա թարղիյէ հազմ իտէմէզ զանն իտէրիզ։

Լաքին իշին նէ տէրէճէ պիր շէյ օլտուղու, վէ հիւքիւմէթ վէ մէմալիքի Մըսըրիյէնին էլան նէ՛ հալտէ պուլունտուղու պիլ էթրաֆ մալիւմ օլմատըղընտան, պունլարը մուհայեէր օլարագ եազըպ, իկպարաթը աթիյէեէ մունթազը օլմամըշլարդմ կէլիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աֆթոս Հավաս

Ֆիլիպէ, 19 փեւրվար

Էվվէլքի կիւն Ռումէլիի Շարգի վալիսի մուվազզաթը ժէնէրալ Սթօյլէին Թարաֆընտան իթթիխազ իտիլէն Թէտապիրին խիլասասը շու տուր։ Ռուսիա ասքէրի թէմամէն պուրալարը թախլիեէ իտինճէեէ գատար էմնիյէթի ումումիյէյի թէէմին իչիւն ահալի մանէսինտէ պիր պէօլիք բիատէրուսիա ասքէրի իգամէ իտիլէճէք տիր։ Զիրբանտէ վուգու պուլան պաղը գարըշըգլըգլարըն միւշվիգի օլան տէօրթ մէմուր։ Զիրբան հիւքիւմէթի թարաֆընտան թէվզիֆ օլունարագ, պունլար աղ օլունաճագ տըր։ Պաղը գարը:ըգլըգլարա կէլինճէ, միւթթէհիմլէրտէն տէօրթ քիչի թէվզիֆ օլունարագ, թահթ էլ հըֆզ Ֆիլիպէյէ կէօնտէրիլմիշ, վէ պունլար օրատա թէվզիֆ իտիլմիշ տիր։ Զիրբան ահալիսի նամընա օլարագ, եիրմի տէօրթ մէպուս Զիրբան ահալիսինտէն հապս օլունմուշ օլանլարը թէհարրի իչիւն, Ֆիլիպէեէ կէլտիրէր իսէ տէ, պունլար մահէլի իդամէթլէրինէ թարտ եա իատէ օլունտըրլար։ Ատալէթ վէ հագդանիյէթին սէրպէսթի իւզրէ իճրասընա մուխալիֆէթ գրեամ իտէրլէր իսէ, քէնտիլէրինտէ թէվզիֆ օլունճագլարը մէրդումարա թէֆհիմ օլունմուշ ատր։

(Պու սապահէ կէլէն Ռեէլգրաֆլար)

Բէթրսպուրգ, 20 փեւրվար

Զաք հաղրէթլէրի պու կիւն, տէվլէթի Ալիեէ իլէ Ռուսիա տէվլէթի պէյնինտէ ապտ օլունան մուահէտէյի թատիգ իթտի։

Պիւքրէշ, 20 փեւրվար

Ռումանիա հիւքիւմէթի, Արապ թապիասընըն Ռումանիալըլար թարաֆընտան իսթիլաեը լէհինտէ, Պէրլին մուահէտէսինի իմզալաեան տէվլէթլէր թարաֆընտան գարարը գաթի վէրիլինճէեէ գատար, Ռումանիա գապինէթինին մուվազզաթէն մէզքիւր գալէյի թախլիեէ էմր վիրմիշ օլտուղունու, սիւէյի միւշարիլէյհիւմատա պիլտիրմըշ տիր։

Գահիրէ, 20 փեւրվար

Թէէֆֆն իսիլտիրինէ նազարէն, Շէրիֆ բաշա Նուպար բաշանըն եէրինէ խարիֆիեէ նազրը օլաճագ տիր։ Հարպիեէ նազրը Բաթիպ բաշա տաեէ իսթէֆաեը վէրմիշ տիր։

Բարիս, 20 յունվար

Օսմ. ֆոնտսու աչըլը	12 57 1/4
» » գաբանը	12 47 1/2

Վիէննա, 20 յունվար

Աճիո	99 95
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո	116 95
Օսմ. շրմէն. թանվիլաթը	22 75

Աֆտաս Բեօյրեր

Լօնտրա, 20 փեւրվար

Իւմիտ պուրնունտան ալընան պիր թէլէկրաֆ ամէյէ կէօրէ, յունվարըն 24-ինտէ 4000 Զուլու, միրալայ Օլին Վուտըն գօմանտասընտա պուլունան Ինկիլիզ ասքէրի իւզէրինէ հիւճիւմ իյլէմիշլէր իսէ տէ, Ինկիլիզէր տիւշմէնլէրինի հաղիմէթը քիւլլիյէ ուղրաթըպ, թար ու մար իթմիշլէր տիր։ Ինկիլիզէրին թէլէֆաթը ճիւզի տիր։ Գատէհու միրալայ Վուտ, Օթէրգաթ նամ մահալի իգամէթկահ իթթիխազ իյլէմիշ տիր։ Զաղուլարըն միհիմմաթը թիթամ պուլմագտա տըր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Լ. Թէ-բէնին պէյանընա կէօրէ, Մ. Թօգվիլ հալեա Բարիստէն հարէքէթ իթմէմիշ, վէ միւմիլէյհն մուդավէլէսինտէ մուախխարէն բէք չօգ թարաֆտար չըգմըշ տըր։

—Միտիլլի ճէզիրէսի միւթասարըֆլըղը Պէնղազի վալիսի սապըգ ախուֆէթլու Ըէուֆ պէյ էֆէնտիյէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

—Ալաճատաղ մուհարէպէսինտէ էսիր օլուպ թահթը սիվալէ ալընմըշ օլան ֆէրիգ էօմէր բաշա, Էվվէլքի կիւն Տիվանը հարպա ճէբղի էօնասընտա իւզէրինէ նուզուլ իսապէթ իտիւպ, օ կիճէ Պապը Սէրասքէրի խասթախանէսինտէ վէֆաթ իյլէմիշ տիր։

—Պիր վագթտան պէրու էլէ կէչիրիլէն սարիդ վէ եանքէսիճիլէրին նէֆի իտիլտիյի կիպի, պու քերրէ տախի Պէյօղլու միւթասարրըֆլըղը ճանիպինտէն 18-20 նէֆէր գատար սապզդալը ասհապնատան տէրտէսթ օլունարագ, իճապ իտէն մահէլլէրէ տէֆ վէ նէֆի իտիլմէք իւզրէ, Պապը Զապթիյէեէ կէօնտէրիլմիշլէր տիր։

—Յախիլիեէ նազրը Սայիտ բաշա հաղրէթլէրինին թահթը բիասէթլէրինտէ պուլունան գօմիսիօն եարը պէթէքրար Պապը Ալիտտ իճթիմա իտէրէք, Լիտրնէ վիլաեէթինին թէչքիլաթը միւզաքէրէ, վէ մէմուրին ինթիխապը, վէ մէմուրլարը վազայիֆինին թայինին ճիհէթլէրինի միւթալաա իտէճէք տիր։

—Իշիթայիմիզէ կէօրէ, տիւն կիճէ Պէյօղլունտա Մէքթէպ սօգաղընտա վագը Սըրպիա սէֆարէթխանէսինէ խըրսըզ կիրէրէք, կիւմիւշ թագըմըյլա էլպիսէեէ տայիր պաղը էշեա սիրգաթ իթմիշ, վէ տահա սայիր էշեա սիրգաթ իթմէք թէտարիքինտէ իքէն, հէր նասըլա մուվաֆֆագ օլամաեարագ, ֆիրար իթմիշ օլտուղու մուախխարէն սէֆարէթխանէ խալգը թարաֆընտան կէօրիւլմիւշ տիւր։

—Սիսամ պէյլիյինէ թայինին պույրուլմուշ օլան Գօսթաքի բաշա հաղրէթլէրի էվվէլքի կիւն իֆայը թէշէքքիւր իչիւն հուզուրը Շահանէեէ չըգմըշ, վէ բիվանէթ կէօրէ, միւշարիլէյհին մէմուրիյէթինէ մախսուս օլան ֆէրմանը ալի իլէ պերապէր, Սիսամ էհալիսինէ շայան պույրուլան պաղը միւսաատաթը հավի տիկէր պիր ֆէրմանը ալի տախի իսթար պույրուլմուշ տուր։

—Անատօլու վէ Ռումէլի հիսարլարընըն երգաբրբլաճաղընա տայիր ղալէթալէրտէ կէօրիւլէն հավատիսի Շէհիր էմանէթի եալանա չըգարմըշ տըր։

—Պուրատան վուգու պուլան թալեպ իւզէրինէ, էրզրում վալիսի իսմայիլ բաշա հաղրէթլէրինին Ցերասատէթէ կէլմէք իւզրէ պուլունտուղու իշիտիլմիշ տիր։

—Իքի այ միւտատէթէ թաթիլ իտիլմիշ օլան Ֆոր ֆէ- Պօֆէ զալէթասը, Ինկիլթէրրա սէֆիրինին իլթիմասը իւզէրինէ մազհարը աֆվ օլարագ, տիւնատէն իթթիպարէն եէնիտէն թապ ու նէչր օլունմեա պաշլամըշ տըր։

Պէյ օղլունտա Սագըզ-Աղաճը ճատատէսինտէ, Բիրէ Մէհէմմէտ սօգաղընտա եալընըզ 548 ղրուա արսա սաթլըգ օլուպ, իսթէք իտէն զէվաթ Զարշուի քէպիրտէ Գուեումճուլարտա 34 նում. էրօրու սարրաֆ Էկինլի Զարմայրեան Յակոբ աղա իլէ բազարլըգ իտէպիլիր։ 3—4

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱ

(481 Նոյեմբերեան պրէյէ էն էէրմ)

Մուխալիֆ կիւրուհինին պալատէ մէզքիւր վէ ղայրը մէզքիւր օ մագուլէ իթիրազաթը լօրտ Պիգընսֆիլտէ պիլէթրաֆ մալիւմիտի, հաթթա զիյրտէ կէօրիւլէճէյի վէճհ իլէ Նութգունունն հավի օլտուղու պիր թագըմ զըմնիյաթ այնի իթիրազաթա բէշինէն պիր ճէվապ վէրմիշ օլմասը իչիւն օլտուղու տա ֆէհմ օլունապիլիր։

Լօրտ Պիգընսֆիլտ, իպթիտայը Նութգունտա Ա.Ֆրիգայը ճէնուպիտէ, եանի Դաֆրիսթանտա վուգուա կէլէն հազիմէթը ասքերիյէտէն տօլայը ըշհարը թէէսսիֆ իտիւպ, պունու պիր վագասը միւտհիշէ ատտ իտեր վէ հէման արգասընտան ինկիլթերրա ումուրու խարիճիէէսինին ֆէվգէլղայէ մէմնուն օլաճագ պիր բատտէտէ պուլունտուղունու իթեան իտեր։

Լօրտ Պիգընսֆիլտին պու սիրէթէլէ նութգա պաշլամասը, սէպպէսիզ օլմայըպ, հաթթա պիր ուսթալըգ տըր, չինքի միւթէրիզէրին գապինէթ ալէյհինէ էն պէօյիւք իթիրազլարը, գապինէթին էճնէպի բօլիթիգասընն ույղունսուզլուղունտան, հիչ պիր էճնէպի տէվլէթի ինկիլիզ իթթիֆագդնա պաղլանամայըպ, ինկիլիզ տայիմա եալընը գալըյօր, վէ նուֆուզու տա Էվրօբա բօլիթիգասը տայրէսինտէ տայիմա թէնէզզիւլ իտյօր, իթիրազը իտի։ Լօրտ Պիգընսֆիլտ տուէլը էճնէպկյէ իլէ օլան միւնասէպաթըմընն ֆէվգէլղայէ մէմնուն օլաճագ տէրէճէտէ տիր տէմէսի, պու իթիրազը քէօքիւնտէն պալթալամագ տըր, չինքի լօրտ Պիգընսֆիլտ պիր բարլամէնթէ թէվէքքէլկյէ պէօյէ պիր չէյ թէպլիղ իտէմէզ իտի, էյէր պու պապտէ սօղրատան զուհուրու մէմուլ օլան սիվալ ճէվապա եէտինտէ իսթինատ իտէճէք սէնէտաթ վէ թահրիրաթը ըէսմյէսի պուլունմասա, քի եագընտա էլպէթտէ մավի քիթապա բապթ օլունարագ բարլամէնթ աղալարընա տաղրթըլաճագ տըր։ Իմտի Գաֆրիսթան հազիմէթի իլէ պունու եան եանա գօյմասը, պիւթիւն Էվրօբատա գաղանըլան պիր մուվաֆֆագիյէթ կէօլկէսի իլէ պու հազիմէթի էօրթմէք, վէ քիչիւք պիր չէյ կէօսթէրմէք, եախատ հարպ պախթընտան պաղը պէօյլէ ագսիլիքլէր օլապիլիր, ֆագաթ խուսուսի չէյլէր օլտուղունտան հիյէթը տէվլէթէ տօգունմագ տիմէք իսթէմէսինէ մէպնի տիր, վէ նութգունն ալթ թէրաֆը տա պու տէտիյիմիզի իսպաթ իտէճէք տէրէճէտէ տիր զանն իտէրիզ։ Չինքի լօրտ Պիգընսֆիլտ պու մէմնուն օլաճագ չէյլէրին պաղըլարընը պիր աղ սօղրա, պիրէր պիրէր թաատատ իտեր։

«Իշթէ, տեր միւշարիլէյհ, Պէրլին ահնանամէսինին ահքեամը բէյտէրբէյ իճրա օլունմագտա տըր։ Այիսթէֆանօղուն էն սոն վէ ճիւզիի էսէրինէ դատար մահվ իտէճէք օլան, Օսմանլը վէ Ռուսիա պէյնինտէ ագտ օլունան խուսուսի ահնանամ իմզա օլմուշ պիթմիշ տիր։ Ռուսլար մէմալիքի Շահանէյի թախլիյէյ պաշլամըշլար տըր, Անատօլուտա թախլիյէ օլունաճագ արազիլէր, տէվլէթէյն պէյնինտէ մուպատէլէ օլունտու, Գարատաղա Բօտկօրիչա գասապատը թէսլիմ գըլընը, Պօսնանը իսթիլասը թէքմիլ օլուպ օրատա տա խատէյի ասայիշ վէ իսթիրահէթ թէէքիւտ իյլէտի, կիրիա թէքմիլ իսթիրահէթտէ տիր, Եունանիսթան հուտուտունուն թասհիհի իչիւն տէվլէթէյն պէյնինտէ միւքեալէմէ պաշլատը, վէ նիհայէթ սալթանաթը Սէնիյէ ըսլահաթ հազգընտա տախի ֆէվգէլատէ էմէլ վէ խահիշ իպրազ իտիւպ, պիր ան էվվէլ իճրաաթընա տա թէչէպպիւս իտէճէք տիր։»

Պունլարըն ճիւմլէսի միւթէրիզլէրէ պիրէր նէվի ճէվապ ըտը, չինքի պու թագըմ միթինկլէրտէ իյրատ իթտիքլէրի քեաֆֆէյի նութգլարտա, Պէրլին ահանամէսինի իմզալատընըզ տանէ եաբտընըզ տէյի գապինէթին եիւզիւնէ վուրուպ, գապինէթի տայիմա քիչիւք տիչիւրմէքտէ իտիլէր։

«Պէրլին ահնանամէսինին ահքեամը իճրա օլունամազ, տէրլէր իտի, վէ Ռուսիա իլէ Օսմանլը պէյնինտէ խուսուսի ահնանամէ իմզա օլունամազ, չինքի Ռուսիա Այիսթէֆանօղ ահնանամէսինին պիր գըլընտան վազ կէչէմէզ։ Ռուսիա Ռումելի վիլայէթինտէն չըգմայաճագ, վէ Անատօլուտա Պաթում լիմանընը Օսմանլը Ռուսլարա թէսլիմ իթմէեէճէք, Բօսկօրիչայը Ա.ընատուլար Գարա տաղա թէսլիմ իթմէեէճէքլէր, Պօսնայը Ա.սթրիալըլար իսթիլա տէյիլ, իլլա թէքմիլ զալթ իթտի պիթտի։ Կիրիտին իսթիրահէթի սախմէ պիր նիւմայիշ տիր, օրտան եինէ պիր ֆէսատ գօրաճագ, Օսմանլը Եունան իլէ ույուշամազ, հէլէ ըսլահաթ հիչ գապիլ տէյիլ տիր։»

Պու իտի իշթէ իսթիլաֆ կիւրուհինին հէր կիւն գուլլանտըգլարը լիսան, հաթթա մուխալիֆ կիւրուհինտէն, օղու ինկիլիզ գըրալիչասընը տամտը օլան Տիզա՝Ա.ըկայլ եէնի իքի ճիլտ քիթապ եազըպ, գապինէթին իչ սէնէլիք բօլիթիգասընը թարիզ իթմէք իւզրէ թապ իթտիրիպ, հէր թէրաֆա նէշը իմտիրմիշ իտի։ Իմտի Լօրտ Պիգընսֆիլտին բարլամէնթ աշըլըր աշըլմազ պունլարտան պահս իթմէսի, պու իթիրազաթա ճէվապ ըտը։ Չիմտիլիք մուխթասար ճէվապ, ֆագաթ բարլամէնթ լիսանընա աշնա օլանլար էյի պիլէպիլիրլէր իտի քի, օ մուխթասար ճէվապլար, սօղրա ըէսմի մուհարբէրաթլա տա թաֆսիլ վէ թաստիգ օլունաճագ տըր։

Պունլար պիթտիքտէն սօղրա, Լօրտ Պիգընսֆիլտին Սըր Հէնրի Լայարտը տախի տէրէճէի նիհայէտէ մէտհ իւ սէնա իթմէսի եինէ միւթէրիզէրէ ճէվապ տըր։ Չինքի պունլար սէֆիրի միւշարիլէյհին ալէյհինէ տէ բէք չօգ չիքեայէթլէր հասըլ իթմիշլէր իսի, հէր կիւն լիսանլարընտա օլան, Լաեարտ Օսմանլըլը չօգ թասահուպ իտէեօր, օնլարա չօգ միւսատտէ իտէյօր, Ռուսիա իլէ պիզիմ (ինկիլիզէրին) արամըզըն կիթտիքճէ աչըլմասընա տայիմա սէպէպկյէթ վէրյօր, կիպի լագըրտըլար ըտը։ Լաքին Լօրտ Պիգընսֆիլտ պունտա տա պիր ուսթալըգ գուլլանմըշ ըտը։ Պու մէտհկյէսի իլէ, եա քի սօղրատան սէֆիրի միւշարիլէյհ հագգընտա սիվալ վագի օլտուգտա, իսթիսհապ իտէնլէր չօղալաճագ ըտը, եա եօգսա նիհայէթ հասպէլ իճապ միւշարիլէյհի, մուխալիֆֆյինին պիր պէօյիւք հիւճիմիւնէ եա պիր բօլիթիգա իճապաթընա ֆկտա իթմէք իչիւն, միլլէթին թէվէճճիւհիւնէ չայան կէօսթէրէրէք, տահա պէօյիւք պիր մէսնէա հազըրլամագ իչիւն իսի։

Պունտան սօղրա լօրտ Պիգընսֆիլտ քէլամընը Ա.Ֆղանիսթան մուհարէպէսի իւզէրինէ նագլ իտիպ, «Ինկիլթէրրանըն Ա.Ֆղանիսթան իշլէրինէ միւտախէլէ իթմէսինտէն միւրատ նէ իսէ, ճիւմլէսի տէ հասըլ օլմուշ տուր, վէ Ա.Ֆղանիսթանտան Հինտիսթանա ճարի օլան իւշ պէօյիւք ճատտէ շիմտի ինկիլիզէրին էլինտէ տիր, վէ պունուն իլէ Հինտ մէմալիքի իմբէրաթօրիյէմիզ արթըգ միւմթէնի իւլ հուսուլ տուր։» տէմիշ տիր։

Տօղրուսունու սէյլէյէճէքսէք, նութգուն պու ֆըգրասը օ պիրլէրինէ պագարագ, պիր աղ զայիֆճէ տիւշմիւշ տիւր վէ տիւշմէն տայիմա խասմինին զայիֆ թէրաֆընը գօլլար օլտուղունտան, զանն իտէրիզ քի պունտա մուխալիֆլէր հիւճիմէրինէ պիրէր շիքեաֆ պուլապիլէճէքլէր տիր։

Վագաա գօլայ տըր տէմէք քի, իւշ պէօյիւք Հինտիսթան ճատտէսի էլիմիզտէ տիր տէյի, ֆագաթ նէ՝ իլէ, սըրֆ ասքէրի պիր զապթ իլէ։ Պու պիլֆիլ զապթ տըր, լաքին պիլհուգուգ տէյիլ տիր։

Էվվէլքի բլան, ֆեապիլէ գասար կիտիլիպ, վէ Շեեր Ալիյի եէնիպ եա օնու աղ իթտիրիպ, եէրինէ կէլէն իլէ, եա տա քէնտիսի իլէ պիր ահնանամէ ագտ իտերէք, շու զապթը ըէսմէն վէ հագիգէթէն տախի թաստիգ իթտիրմէք իտի։ Շիմտիքի բլան, պիզ պու իւշ ճատտէ պօղազընը թութուպ տուրուրուզ, Ա.Ֆղանլար քիմի իսթէրլէրսէ, նէ վագթ իսթէրլէրսէ քէնտիլէրինէ հաքիմ գօսունլար, նէ վագթ իսթէրլէրսէ պարըշ իթմէսինլէր, ահտնամէ իմզա իթմէսինլէր, պիզ տուրուր պէքլէրիզ։ Բլանը տըր։

Վագաա նասըլ քի տէտիք, պունու լիսան իլէ սէօյլէմէք գօլայ տըր, լաքին Քէշիշ տաղընընն իքի եիւքսէքլիյինտէ օլան կէչիտլէրտէ այլար վէ եըլար իլէ պիր ասքէր նա՞սըլ տուրապիլիր, վէ տուրսա տա մասրաֆընա, թէլէֆթընա նա՞սըլ տայանապիլիր։ Օլա՞մազքի Ա.Ֆղանլար ասքէրլէրինէ պիր նիզամ վէրիպ տէ, քէնտիլէրի տէ ինկիլիզէրին իւզէրինէ հիւճիմ իթմէսին։ Չինքի Ա.Ֆղանլար եէնիլտիլէր ամմա էյի տէօյիւշտիլէր տէյի, քէնտի ինկիլիզ զաղէթալէրի տախի շիմտի շահատէթ ի՝տիյօրլար, վէ չօղունու բարա իլէ ավլյօրլար իսէ տէ, բարայը ալըպ եինէ ինկիլիզ ասքէրինէ խըյանէթ իտէյօրլար տէյի իգրար իտէն, եինէ քէնտիլէրի տիր։

Պիզգ գալսա, իշլին պու թէրաֆը նութգտա պիր աղ աչըգ գալմըշ տըր, վէ գապինէթ իւզէրինէ Ա.Ֆղանիսթան մուհարէպէսի, իլլա մասրաֆը հագգընտա պէօյիւք հիւճիմէր օլաճագ տէյի մէմուլ իտէրիզ։

Նիհայէթ լօրտ Պիգընսֆիլտ, նութգունտա, մէսալիհի տախիլիյէյհ տայիր պաղը նիզամաթ լայիհէլէրինի բարլամէնթէ արզ իտէճէյինին պէյանը իլէ, սէօզիւնիւ պիթիրմիշ տիր։

Էկէր լօրտ Պիգընսֆիլտին արզ իտէճէյի նիզամաթ, միլլէթին իւշ սէնէտէն պէրու պէքլէտիյի նիզամաթ իսէ, վէ պաշլըճա ինթիխապ նիզամնամէսինին թէճատիտ իսէ, միլլէթ պունտան խօշնուտ օլուր, վէ պունա հազըրլըղը չօգ տուր, եօգ պաղը կապէթալէրին թախմինի կիպի բարլամէնթին սէլահիեէթինի տարլաթմագ վէ գապինէթին սէլահիեէթինի կէնիշլէթմէք կիպի չէյլէր իսէ, գըյամէթ օ վագթ գօբապիլիր, հէմ պէօյիճէք պիր գըեամէթ։

Էլհասըլ մէմուլ օլունուրուտուքի, լօրտ Պիգընսֆիլտ պիր իբի չէյտտ Պուլկարիսթանլար իւզէրինէ սէօյլէսին, լաքին միւշարիլէյհ քեամիլէն սիւքիւթ իթմիշ տիր։

Մալիւմ տիւր քի պունտան ագտէմ, Էւրօբա կաղէթալէրի ինկիլթէրրա իլէ Ռուսիա մապէյնինտէ պաղը բօլիթիգա ճիհէթէլէրինտէ պիր իմթիզաճ հասըլ օլմագտա տըր տէյի աղ թէվաթուրը՞ իթմէտիլէր, պունուն ասլը վար եօգ պիլէմէյիզ, ֆագաթ զանընը զալիպմիզ տիր քի, պէօյլէ պիր իմթիզաճ եօգ տուր, էյէր վար իսէ պու իմթիզաճ հէմ Ա.Ֆղանիսթան հագգընտա օլապիլիր, հէմ Պուլկարիսթան, պու իքի մատտէտտէ տէ, մուխալիֆ կիրուհինին տէտիյի կիպի պիր «Էրբէղ» տահա կէօրէճէք միյիզ։ Լօրտ Պիգընսֆիլտին սիւքիւթ իթտիյի պիր մէսէլէյի պիզ նասըլ թասրիհ իտէպիլիրիզ։

Իմտի պէնտիմիզի պու մահալտէ պիթիրիպ, տիւնքի վէ պու կիւնքի իշ պու պէնտիմիզ խաթըրտա գալըրսա, օգուտան, պատաղին բէյտերբէյ կաղէթալար իլէ վարիտ օլաճագ բարըմէնթ միւքեալէմաթ վէ միւպահասաթընը աղնաեաճագ տէրէճէտէ քէնտինէ պիր մալիւմաթ հասըլ իթմիշ օլապիլիր։

Ց. ՎԱՐԴԱՆ

ՊԱԶԸ ՂԱԶԷԹԱԼԱՐԸՄԸԶ

Պու պահսըմըզը պիր մէնգբպէ իլէ պաշլամագ լազըմ կէլտի քի չօգ լարընա մալիւմ օլմագ կէրէք տիր։

Վագթը իլէ պիր զէնկին էվլատը գումարա տատասմըշ օլուպ, գումարտա բարա ղայպ իտէր, ղայպ իտէր, վէ պապասը էօտէր իմիշ, միլիոնլար իլէ բարա։ Պիր կիւն պիչարէ պապա պիր ահպապընա տէրտինի աչար, վէ եանա եանա օղունուն պու հալինտէն չիքեայէթ իտեր։ Ահպապը տա նասըլ էօտէյօրսուն պու բարայի տէյի, բէտէրէ սօրար, օ տա տեր քի նասըլ էօտէյէճէյիմ, օղլում եէնիլտիքճէ իւզէրիմէ պիր բուսուլա չէքեր պէն տէ նամուսում պէլասը էօտէրիմ տեր։ Էյ օղլուն վէրայինին բարալարը կէօրինիր միւ տեր ահպապ։ Խայը, տեր բէտեր, նէրէտէ կէօրէճէք, բարալար թա աշաղրտաքի եեր ալթընտաքի մաղազատա կէօմիւլիւ քիւբլէրտէ տիր։ Էյլէ իսէ սէն պիր տահա օղլուն իչիւն բարա վէրէճէքսէն, չաղըր պաշընընն ուճունտա տուրտուր տա բարայը էօյլէ վեր, պիր քէրրէ կէօրսիւն տէ պագալըմ նասըլ օլուր տեր ահպապը։ Երթէսի կիւն եինէ պիր բուսուլա կէլտիքտէ օղլանընն պապասը օղլունա, կէ՛լ պէնիմ իլէ աշաղրքի մաղազաեա, տեր, վէ օղլան պերապեր գաթըլըր կիտեր, պիր տէ պագար քի թահսիլտարլար պիր չօգ ըրեալար սայրպ թօրպալարա տօլտուրույօր, վէ համալար եիւքլէնիպ եիւքլէնիպ թօրպալարը տիշարը թաշըեօրլար։ Խայը օլա պապա, նէ տիր պու հալատէյի բէտերինէ թաճիւպ իլէ սիւալ իմտիքտէ, նէ օլաճագ այօղուլ տեր, ագշամքի գումարտա ղայպ իթտիյին բարալար տըր քի բուսուլան մուճիպլինճէ չիմտի ըրզըմ պէլասը էօտէյօրում՝, օղլան իսէ ղայպ իթտիյի բարանընն ճէսամէթինի ըայէլայն կէօրտիւրոէ, թէօվպէ իտիւպ, պիր տահա էօմրիւնտէ գումար օյնամազ օլուր տերլէր պու հիքեայէյի նագլ իտէն միւվէրրիկլէր։

Իհթիմալ տըր պու կիպի պիր միւթալաայա մէպնի տիր քի, էյրոբատա հէր ճէնկտէն չըգան տէվլէթ, ճէնկ մասրաֆընընն վէ միւլքէ օլան զարարընընն տա հիսապընը միլլէթին կէօզիւ էօնիւնէ գօր։

Նասըլ քի Ֆրանսըզլար 1871 ճէնկինին մասրաֆ վէ զիանընընն օն միլեար ֆրանգա պալիզ օլտուղունու, վէ Ռուսլար տախի սէքիզ միլեարտան զիատէ օլտուղունու տա կէչէն սէնէ պա տէֆիթեր կէօսթէրտիլէր իսէ։

Պիզտէ հէնիւզ պու ատէթ օլմատըղընտան, զալիպա Պիզիմ պազը կաղէթալար տա օնուն իչիւն տիր քի, հէր կիւն աֆիգատան պուլութտան, տէնիզտէն գարատան ճէնկ գօգուսու ալըրլար վէ միւսթազպէլի գարանլըգ կէօրիւրլէր։ Պիզիմ սէրպէսթիյէթը էֆքեարա բայէթը թամամէմիզ վար, օնուն իչիւն քիմսէյի էֆքեարը իչիւն թայիպ իթմէյիզ, լաքին իսթէրսիք քի պու էֆքեարտա օլանլար Պիզիմ միլեարլարըն եըղընընը տա կէօրսիւնլէր տէ, եինէ պագալըմ ճէնկէ հավէսլերի գալը՞ր մը։

Պիր թազըմը տա հալա Ռուսիա, եա Ռումանիա, եա Պուլկարիսթան եա էմսալի օլան Պիզտէն չըգմըշ կիթմիշ չէյլէր իլէ ուղրաշըր, վէ օրալարտա նէշր օլունան կաղէթալէրի վէ մուամէլէլէրի մուհաքէմէյէ չէքէր։ Պիզէ գալսա, հալա իւզէրլէրինտէ կէօզիւմիզ վար կիպի պիր մաղաննա հասըլ իթմէմէք իչիւն, օ թէրաֆլարա տէօնիւպ պագմազտըգ պիլէ, վարսընլար նէ օլուրլար իսէ օլասընլար, վէ նէ Եաղարըլ Լէ եաղընընլար, պունլարը պիր իշ եէրինէ գօյմագլըզը, պիզ միլլէթը Օսմանլիյէնին չանընա պիլէ տիւշիւրէմէյիզ։

Էյլէր միւրատ պիր ինթիգամ ալմագ իսէ, քի թապիաթը պէշէրիյէ իգթիզասընտան տըր, օնուն էն ալա եօլու, մէմալիքիմիզի իսլահ, մամուր վէ մէսուտ իթմէք տիր քի, վարսընլար օնլար տա հասէտլէրինտէն նէ օլուրլար իսէ օլասընլար։

Պիզ Պիզիմ իշիմիզէ պագալըմ, մէմալիքիմիզին եիւզ միլեօն ահալի իլէ եիւզ միլեօն վարիտաթա թէհամմիւլիւ վար, տահա նէ իսթէրիզ։

Սիլիսթրէ սէպէպինէ Ռուսիա իլէ Ռումանիա պէյնինտէ մուարազա վարըմըշ, նասըլ քի եարընքի պէնտիմիզտէ կէօրիւլէճէք տիր, պունլար տըրըլթը մագուլէսինտէն չէյլէր տիր, պէյլէ չէյլէր իչիւն նէ ճէնկ օլուր նէ տէ պիր տէվլէթ բարմաղընը գըմըլտատըր, լաքին Պիզիմ զ-ղբ կ-ղէ-էբ տէտիքէրիմիզին եազըրլարընը օգուրսաղ, էյլէ զանն իթմէյիզ քի հէման եարընն մահչէր պօրուլարը Սիլիսթրէյտէն չալընմայա պաշլանաճագ։

Ց. ՎԱՐԴԱՆ

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

Տիմէթօգատան 1/13 փեբրվար թարիխյէ եազըլարընա կէօրէ, չէհրի մէզքիւրտէ վէ ճիվարլարընտա չիչէք խասթալըղը ղուհուր իթմիշ իսէ տէ, համտ օլսուն չօգլուգ թէլէֆաթ եօգ տըր։

ԷՅԻՐՆԷ ՄՈՒԽՊԻՐԻՄԻՋՏԷՆ ՄԷՐԹՈՒՊ

ԹԷՀԵՐԱՆ

3 Փետրուար, 1879

Ա. — Բաւական է՞ր հաղորդուիր։ Բ. — Պէտք ենք լսել։ Գ. — Շրմնորդիր։ Դ. — Ոչ։

Ա. — Մալիւմիւնիւզ օլտուղու իւզրէ, պիր գաչ կիւնտէն պէրու Բաուֆ բաշա հաղրէթլէրի պուրաեա վասըլ օլտու։ Բաշայի միւշարիւէյհ, էֆքեարը սերպէսթիեէ թարաֆլըսը վէ մալիւմաթ սահիպի պիր զաթ օլմաղլէ, հուրրիեէթ վէ միւսաւաթ գայտէլերինէ խըզմէթ իտէրէք, կերկք վաթան վէ կէրէք տէվլէթ գաւանինէ պատիյի չէրէֆ օլանաղը իւմիտ օլունմագտա տուր։

Կէչէն կիւն միլլէթիմիզ մէրխասասը էֆէնտի, իճրաեը խօշամէտի իչին միւշարիւէյհէ կիթմիշ օլտուղունտան, Բաուֆ բաշա տախի ճումաա կիւնիւ իեատէյի վիզիթա իչին միլլէթիմիզ մէրխասախանէսինէ կէլմիշ, վէ լաեըգ օլտուղու սուրէթաէ հիւսնի գապուլ օլունմուշ տուր։ Բաուֆ բաշա հաղրէթլէրի, մէրխասա էֆէնտի իլէ վուգու պուլան միւլագաթընտա, Թիւրքիա ահալիսինին թաշիմու թէրպիյէեէ միւհթաճ օլտուղունու հէեէճան իլէ իգրար իթմիշ, վէ քելամը էտիրնէյէ նագլ իլէ, վաթանըն իսլահը մատտէյի մուհիմմէսինտէ, ասլա իսթիսնահեէթ իթմէեէրէք, քէնտիսինէ մուավէնէթ իթմէլէրինի թէշվիգ էյլէմիշ տիր։ Պատէհու միւշարիւէյհ իլավէթէն, «Պիզիմ վէթանըմըզըն տիւշար օլտուղու մուսիպէթ վէ ֆէլաքէթլէր, տէմիշ տիր կէօզլէրի տօլարագ, պաշլըճա պիր թազըմ էհլիեէթսիզ մէմուրլարըն եիւզիւնտէն նէյէթ իթմիշ տիր, վէ լաքին էկէր շէհիրլի գապահաթլըլարտան էվվէլ, պու միւրթէքիպ վէ միւսէյյիպ մէմուրլարը շէտիտէն թէէտիպ իչին, հէր թարաֆտա շաւըճագ օլուր իսէք, իւզէրիմիզտէն ճէսիմ պիր մուխթարաեը վէ թահգիրի գալտըրմըշ օլուրուզ։» Բաուֆ բաշա հաղրէթլէրինին պու իֆատէմի, էօյլէ պիր սահիհլիք տիր քի, պունուն սէմէրէսի հէմ տէվլէթի Ալիեէնին սաատէթ էտասընը վաղ իտէր, հէմ տէ պու սուրէթլէ տէվլէթի միւշարիւէյհա, թէքմիլ էւրոբա մուվաճճէհէսինտէ ֆէվգէլատէ պիր իթիպար գաղանը։

Բ. — Շու սան կիւնլէրտէ, շէհրիմիզտէ պազը ճահիլ իսլամլար թարաֆընտան պազը ֆէնալըգլար վուգու պուլմուշ տուր քի, մուխթասարէն պէր վէճհի աթի թարաֆընըզա պիլտիրիրիմ։

Իսլամ մահալլէսինտէ պուլունան պիր Ռումպազգալընա, տօնուզ էթի սաթմամասը իխթար օլունուր իսէ տէ, մէրգում էհէմմիյէթ վէրմէտիյինտէն, 5–6 նէֆէր Միւսլիմանլար պիլ իթթիֆագ, պու պազգալը ճէպրէն տիւքքեանընտան տիշարը չըգարըրլար, վէ տիւքքեանը էօնիւնտէ ասմայը թէճրիւպէ իթտիքլէրի սըրատա, զապըթա իւսթէ եէթիշիպ, Ռումու գուրթարըր, վէ ասհապը ճիւնհատան պիր գաչընը տա տէրտէսթ իտէր։ Պու ճիւնհա ասհապընըն իսթինթագլարը հէնուզ կէօրիւմէքտէ օլուպ, հալ պու քի պիչարէ պազգալ վուգուաթտան իւչ կիւն սօղրա վէֆաթ իթմիշ տիր։

Քէզա չէնտ նէֆէր Միւսլիմանլար, պիր Իսլամ գաթընըյլա կիզլիճէ միւնասիպէթի օլան պիր Ռուս զապիթինի պիր գաչ եէրինտէն եարալամըշլար տըր։ Ռիվայէթ կէօրէ, զապիթին ալըրզը եարէլէր միւհլիք օլմայըպ, սահիպ ճինայէթլէր իսէ թահգը իսթինթագա ալընմըշլար տըր։

Ալընան մալիւմաթա կէօրէ, Բաուֆ բաշա հաղրէթլէրի իչպուիքի վուգուաթը միւէլլիմէ յի խապէր ալտրըղընտա, սահիպ ճիւնհալարըն Թէեէտիպինի, տէվլէթի Ալիեէ նամընա օլարագ, մահէլի Ռուս հիւքիւմէթինէ թէքլիֆ իյլէմիշ տիր։ Ֆագաթ շիմտիեէ գատար հիւքիւմէթ հիչ պիր հիւքմ վիրմէմիշ տիր։

Պու պապտէ կէլէճէք մէքթուպումտա թարաֆընըզա մալիւմաթ վէրիրիմ։

Գ. — Շրմէնտրֆեր իտարէսինէ թէսլիմ օլունան էմթանընը ղայպը, շիմտի էվվէլքինտէն տահա զիեատէ տիր։ Լաքին թէէսսիֆ վէ հէմ տէ թէաճճիւպ իտէճէք եէրի շուրասը տըր քի, շիմտիեէ գատար նէ՞ հիւքիւմէթ թարաֆընտան պու խսւսուս իսլահ օլունմուշ տուր, վէ նէ՞ տէ թիւճճարլար թարաֆընտան իճապ լտէն թէտապիրի իհթիեաթլարանէեէ թէշէպպիւս օլունմագտա տըր։ Ցէմիր եօլ իտարէսի քէնտինին պու չարբըգ թարիգինտէն օլ գատար թէշվիգաթ կէօրմիւշ տիւր քի, իտարէեէ էմթաա վէ էշեա թէսլիմ իտէնլէրտէն, կէլիպ իտարէտէն էշեալարընը պիր տախի արամամալարը իչին իմզա թօրլամագտա տըր։

Էհալինին ճանընը վէ մալընը հէր տագըգա մուխթարաեա իլդա իտէն վէ մուխապէրէ գօլայըգլարընը տայիմա թէհլիքէեէ գօեան պէօյլէ պիր իտարէ, թիւրքիա թիճարէթինին պիր շիպէսի իչին սահիհէն պիր զաղապ տիմէք տիր քի, պու խսւսուս նազարը տըգգաթ վէ իթինաեա ալընմաեա չայեան տըր։ Պու իտարէյի միւնթազամ գանուն ալթընա վաղ իթմէք իչին, զանն իտէրիզ քի ադճէյէ լիւզում եօգ տուր, անճագ կէօրիւնիւր քի, մէմալիքի Մահրուսէտէ ումուրը թիւճճարիէեէ աչինա ատէմէր պուլունմատըզը իչին, օլ ճիհէթ ասլա էհէմմիեէթ վէրիլմէքտէ տիր։ Պիզճէ պու մէսէլէտէ էն քէսման վէ էմին եօլ շու տուր քի, թիւճճարլար քէնտի իչլերինտէ պիր մուգավէլէ եաբարագ, 100—150 թանէ արապա հաղըրլամալը, վէ պունտան էվվէլ եաբարգլարը կիպի, շիմտի սախի քէնտի մալլերինի թէքիրտաղ թարիգիյէ նագլ իթմէլի տիրլեր։ Պու սուրէթլէ հիչ շիպհէմիզ եօգ տուր քի, մէզքուր իտարէ ճէզասընը կէօրմիւշ, վէ թիւճճարլար տա ճանլարընը վէ մալլերինի էմին պիր հալէ գէյմուշ օլուրլար։

ԳԱՅՍԷՐԻԵԷ

Գայսէրիյէ մուխպիրիմիզտէն վիրուտ իտէն շու աթիտէքի մէքթուպ, վագտա պիր աղ ուզունճա իսէ տէ, տիրգաթ վէ միւթալաեաա չայեան օլմաղլէ, արտ արտա պիր գաչ նիւսխէսիզտէ տէրճ իտիլմէք ուզրէ, պու կիւնտէն իթիպարէն, պիր մրգտարընը պէրվէճհի գիյր պէյան իտէրիզ։

24/5 յունվար 1879

Գայսէրիյէ ռանճաղընը, Էնգլիզ Վէլեէ-ընինդեն ալընըպ, Ատանա Վէլեէնինի էլ-հոգը մոդոյէ

Գայսէրիեէ սանճաղընընն Էնգլիզ վիլաեէթինտէն ալընըպ Ատանա վիլաեէթինէ վէրիլէճէյի, միւզաքէրէ թահթընտա պուլունտուղու, պիր վագըթտան պէրու միւթէվաթը օլտուղու հալտէ, պու տէֆա մահալլինճէ եանի թիւճճարճա պիր մահզուր օլուպ օլմատըզը իսթիլամընը հավի, տախիլիեէ նէզարէթի ճէլիլէսինտէն գայտէթէն թէվարիտ պուրուլան պիր գըթա էմր նամէյի ալի, ճէրէեան իտէն թէվաթուրուն սրհհէթինի թէէմին իյլէտի։

Պու մատտէ հագգընտա եանի լիվամըզըն պալատ մէզքիւր իքի վիլաեաթտան գանդիսինէ միւլհագ իտիլիրսէ ֆայտէլի վէ մաթլուպա մուվաֆըգ օլաճաղը խուսուսունտա թարաֆըմըզտան պէեանը էֆքեար իթմէք հագիգաթէն հէս վազիֆէմիզին խարիճինտէ վէ հէմ տէ ազլըմըզըն մաֆէվգինտէ օլտուղունտան, անտէն սարֆը նազար իլէ պու խուսուստա թէքէվվիւն իտէն էնթրիգա իլէ, օլ պատտէ մուիթաասար պիր միւթալէամըզը իֆատէսիյլէ իգթիֆա իտէրիզ։

Շէօյլէ քի, սանճաղըմըզըն շու եա պու վ լաեէթէ միւլհագ իտիլմէսինտէն իսէ, միւսթագիլ միւթասարրըֆլըզա թահվ լինէ միւսաատ իսթիրհամ իթմէք իւզրէ, վիճուհ վէ աեանը մէմլէքէթտէն պազըլարը թարաֆընտան օրթայա պիր թասավվուր գոյվէրիլիպ, թանզիմի լազըմ կէլէն ճէվանամէտ օ եօլտա թանզիմ իթտիրիլմէսինէ չալըշմագտա պուլունուեօրլար։

Էյալաթըն վիլաեաթա թահվիլինտէն վէ գազա վէ լիվալարտա ֆասլու բուլէթ օլունան տաավինին մէրճիի թէմեիզի օլմագ իւզէրէ, վիլայաթտա պիրէր տիվանը իսթինաֆ թէէսիս ու թէշքիլ իտիլմէսի, ասհապը հուգուգ վէ տասվիեէ սուհուլէթ իչին օլուպ, վիլաեէթ ուսուլինտէն կէօզլանիլէն սէմէրէլէրտէն պիրիսինին տախի պու օլտուղու հալտէ, լիվանընը (տէվլէթճէ պիր իգթիֆա եա պիր մահզուր օլմագ պաչպա) իտարէյի միւսթագիլէ հէյեէթինէ վաղ վէ թահվիլի ազմինտէ պուլունմագլըգ, պալատէ մուհարրէր վէ զայրը թէսհիլաթտան ումումու վէ պիլ խասսա էրպտպը մէսալիհի մահրում էթմէք տէյիլ տէ նէ՞տիր աճապ։ Պիզ պու խուսուստա ֆիքրիմիզի խայլուճա իշզալ իտիյօրսադ, նաբալ քի իֆատէ իտիլտի, պիր ֆայտէ վէ սէմէրէսինի կէօրմէտիքտէն գաթի նազար, մազարրաթտա հիսս իտէյօրսադ տա, տախիլեէ նէզարէթինին էմիրնամէսի, պուրատան պիր թէտպիր եա պիր գարար թալէպ իթմէյիպ թիւճճարճա մահզուր օլուպ օլմատըզընը սիւալ պեյուրույօր օլտուղունտան, ասլա մէմուլ իթմէյիզ քի, մուճիպի մազարրաթ վէ պէյքի տէ պիր նիհէթի մախսուսէեէ մէպնի զուհուր իտէն շու էնթրիգանընն մէյտան ալապիլէրէք Պապը Ալինին գարարընը թէպտիլ իտէպիլսին։

Պաղըլարը պալատ էֆքեարը մէզքիւրու թասահուպ իթտիքլէրի հալտէ, մէսմուիմիզէ կէօրէ, Ռումմիլլէթի միւթէպէրանը տախի աճայիպ պիր ֆիքիր եա պիր իթիգատ իլէ, սանճաղընն քէլ եվվէլ Էնգարէ տախիլինտէ գալմասընա արզու պէյան իթմէքտէ իմիշլէր իսէ տէ, իրաեէ իթտիքլէրի սէպէպ խուսուսի վէ պիզճէ էհէմմիեէթսիզ պիր նօգթա օլտուղունտան, շիմտիլիք զիքրինտէն տէ սարֆը նազար իտիլմիշ տիր, չիւնքի պիզիմ պահսըմըզ իտարէյի միւսթագիլէ հագգընտա տըր։

Շուրայտա ունութմաեալըմ այրըճա զիքր իթմէեէ քի, ճէվանամէ օլարագ թանզիմի լազըմ կէլէն մազպաթա, մէյտանա աթըլան թասավուր եօլունտա, եանի, միւսթագիլ մութասարրըֆլըգ իսթիրհամը սիեագընտա գալէմէ ալընմըշ, անճագ ումումի թիւճճարան թարաֆընտան մուվաֆագաթ իտիլմէսյինտէն, մազպաթայը թէպտիլ իտէլիմ տէնմիշ իսէ տէ, երինէ իհթիեաթ օլարագ, թիւճճարճա պիր մահզեր թէրթիպ իտիլիպ, սանճաղընն Ատանաեա վէրիլմէսինտէ, պիր մահզուր օլմաարգտան մաատա, պիլագս շէհրիմիզին Էնգարէտէն զիեատէ վէ պիր գաչ ճիհէթ իլէ Ատանա վէ ճիվարը իլէ իսթիլաթը քէսիրէսի օլտուղունտան պէեանը իլէ, անընն տահա զիեատէ մաթլուպու

ՇԱՐԳ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԱՆԱՏՕԼՈՒ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷԼԷՐԻ

ԳԱՐՍԳԱԼԷՍԻՆԻՆ ՐՈՒՍԱԼԱՐՏԱՆ ԱԼԸՆՄԱՍԸ

Հիւճիւմ, Սիվարի վէ Գանը Թապիալար ալընը։

(481 Նոյեմբեր դէմ)

Լաքին պու Թապեանընն եօլու իւզէրինտէ պիր պօղաղ աղընտա պիր գավի Թաշ գըշլա օլուպ, Օսմանլը ասքէրինին պիր քիւլլի սի վէ պէօյիւք զապըթանը օ գըշլայա գաբանարագ, գուվվէթլի տէմիր գաբուլարընը տա գաբայըպ, բէնչէրէլէրտէն, տամարտան, Թապեատա օլան Ռուս ասքէրինէ էօյլէ աթէչ իթտիլէր քի, • գըշլայը ալմատըգճա Թապեատա տուրմալարը գապիլ տէյիլ իտի. լաքին ասքէր հէլաք տերէճէսինէ կէլիպ, զապըթանը ազալմըշ օլտուղունտան, իմտատ եէթիչինճէյէտէք Թապեայը Թախլիյէ իթմէլերի լազըմ կէլտի. ֆագաթ միրալայ Պէլինսքի, Թապեայը Թերք իթմէզտէն էվվէլ պիր տահա գըշլայը զօրլամագ իսթէտի, վէ պիր Թազըմ կէօնիւլլիւլէր ալըպ, տէմիր գաբուլարը գըրմայա չալըշտը իսէ տէ գապիլ օլմայըպ, գաբունուն պիրինին էօնիւնտէ քէնտի տիւշտիւ էօլտիւ, վէ գըշլա իւզէրինէ հիւճիւմ իտէնլէր կէրի չէքիլիպ, սէյրէք ավճը հէյէ ինտէ Թապեանընն հէր Թէրաֆընա եայըլտըլար, վէ Օսմանլըյա տա չէհրտէն Թաղէ ասքէր վէ Թօք իմտատա կէլիպ, Գանը վէ Սիվարի Թապեալար իլէ չէհրին արասընտա օլան մէյտանտա տէհշէթլիւ պիր Թօք աթէչի տիր պաշլատը։ Լաղարէֆ տախի Ռուս ասքէրինին բաչարըզտա պուլունտուղունու աղնայըպ պիր գօլ ասքէր տէ օ իմտատա կէօնտէրտի։

Լաքին պաշ գօմանտան ճէնէրալ Մէլիգօֆ, կէրէք ճէնէրալ Կրապըն վէֆաթընը վէ կէրէք միրալայ Վօշտաքինին եարալանմասընը իչիթիպ, Եէկէնի միրալայ Մէլիգօֆ գօլունտան տախի պիր խապէր ալմատըզընտան, արգա արգաեա միրալայ Պիւլմերինկ իլէ բրէնս Զէվչէվաղէյի իմտատա գօչտուրտու, Օսմանլըլար իսէ զալէպէլէրինտէն ճէսարէթ իտիպ վէ Թապիանընն իչինէ կիրիպ Ռուսլարը մէթերիզլերտէն աշաղը եուվարլամագլա ուղրաշմագտա իտիլէր։ Բրէնս Զէվչէվաղէ պագտը քի պաշա չըգամայաճագ աթըլարընը Թապիա իչերիսինէ սալտըրըպ, Օսմանլըլարը Թէքրար Թապիատան գօվալատը, վէ իքի գօլ տախի Թապիանընն արգասընա եանի չէհիր Թէրաֆընա կէչիրիպ, օրալարտա տա քիմի պուլտուլար իսէ վուրուպ Թէմիզլէտիլէր վէ կիճէ սաաթ սէքիզտէ Գանը Թապիա, գըշլատան մատտա Թէքմիլ Ռուսլարընն էլինէ կէչտի պիթտի։ Միրալայ Պիւլմերինկ հէմ չէհրին էօնիւնէ կէրիպ հէմ տէ գըշլանընն էթրաֆընը չէվիրիպ Թէսլիմ օլմալարընը Թէքլիֆ իթտի, լաքին ասքէր վէ զապըթան Թէսլիմ օլմատըլար վէ իքի սաաթ միճատէյէ իթտիլէր, օ վագթ միրալայ Պիւլմերինկ գըշլայը դէռդէ իլէ հավաեա աթաճաղընը պիլտիրտիքտէ իքի բաշա իւչ եիւզ ասքէր, Թէրքը սիլահլա գըշլայը տա քէնտիլէրինի տէ Թէսլիմ մէճպուր օլտուլար։

Հաֆըզ բաշա վէ Գարատաղ Թապեալարընն ալընմասը

Օսմանլըլարընն ֆէվգէլատէ շէճաաթլա Թապիալարընը մուհֆաղա, վէ Ռուսլար օնլարտան աչաղը գալմայըպ պիր Թագըմ զապիթ վէ ասքէր Թէլէֆ իլէ Գանը Թապիայը ալմագտա օլտուգլարը էնատէ, ճէնէրալ Ալգազօֆ տախի Հաֆըզ բաշա Թապիասը իլէ Գարատաղ Թապեասընը ալմագլա ուղրաշմագտա իտի քի Գարս չայընն սաղընտա Գարս չէհրինին մուհաֆաղասը իչուն եաբըլմըշ էն պէօյուք իքի Թապիա իտի։

Ռուսլար պու մուհարէպէտէ հէր Թապիայը եանտան եանի սաղտան վէ սօլան վուրարագ ալմագտա օլտուգլարը կիպի, պունտա տա օ մանօվրայը գուլանըպ ճէնէրալ Ալգազօֆ միրալայ Ֆատէյիֆի պիր գօլա վէ պին պաշը Ուրպանօքյի տիկէր գօլա սալտըրըպ, պագի գալան ասքէրի տախի մանէէթինէ ալարագ իճապընա կէօրէ պիրինէ եա օպիրինէ եարտըմ իթմէք իւզրէ օրթատան եիրիւտու։

Սաաթ տէօրթտէ, պու Թէրաթիտա էն էօնտէ օլան Ռուս ասքէրի Թապիալարա եանաշտըգտա, էվվէլա Հաֆըզ բաշա Թապիասը սօղրա Գարատաղընքի, վէ պունլարըն արասընտա օլան խէնտէքլերտէն Օսմանլը ասքէրինի սիւնկիւ վէ գըլճա օրալարտան գօվալաթը, վէ պունլար սիւնկիւեէ տայանամայըպ, եարըսը չէհիրէ վէ եարըսը Գարատաղ Թապիասընա գաչրպ ճանլարընը գուրթարտըլար։

Ռուսլար պու հալին իւզէրինէ կիթտիքճէ ճէսարէթ ալըպ Օսմանլը ասքէրինին բէչինէ տիւշ-

(Ցկ-դ)

մուվաֆիզ օլաճաղը արդ իտիլէ ճէյինէ տայիր պիր նիեէթ վար օլտուղու տախի մէսմուիմիզ օլմուշ տուր, պագալըմ նէ նէթիճէ մէյտանա կէթիրիր։

(Տէվամ)

Իզմիրտէն Թարաֆըմըզա խան պէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, պու ս օ կիւնէրտէ չէհրի մէգքիւրտէ կէնճ վէ կիւզել պիր Իսլամ գըզը, օտասընտա քէնտի քէնտինի պօղմուշ տուր։ Մէզպուրէնին իշպոտսույի գաստը, աշգ ու սէվտա էսէրի օլտուղու բիվաեէթ օլունմագտա տը։

—Զըգան բաղար կիւնիւ սապահրսը, Պէյօղլունտա Թարլապաշը ճատտէսինտէ վէ Հալեպլի սօգաղը աղղընտա, քիլիսէտէն ավտէթ իտէն պիր գասդն իւզէրինէ տէօրթ նէֆէր խըրսըզլար հիւճում իտերէք, սաաթը՝ վէ իւսթիւնտէ պուլունան տիկէր պաղը զիգզյմէթ էշեասընը սիրգաթ իթմիշլեր, վէ պու արա մէզպուրէ գասդն ֆիղան ու ֆէրեատ իթմէկէ պաշլատըղընտան, օրատան կէչիպ կիտէնլեր եէթիշմիշ, վէ իշէ գարըշմագ իսթէմիշլեր իսկ տէ, սարիգլեր եէտլերինտէն պըշագ չըգարարագ, պու սուրէթլէ ֆիրարէ մուվաֆֆագ օլմուշլար տը։

—Ռուս ղաղէթալարը, Գարատաղն պաղը նահիյէլերինտէ ֆէվգէլատէ գըթլըգ հիւքմ իթմիյինի խապէր վերիեօրլար։ Գահթ զէտէկեան հագգընտա իեանէ տէֆթէրլերի աշմագ իւզրէ, Զէթինէտ, Ցանիլօվկրատտա, Ռէնիտէ, վէ Գաթարօտա գօմիթէլեր թէշքիլ օլունմուշ տուր։

—Ալաֆրանկա վեռոր. 12 թարիխյէ Բէթրէսպուրկտան ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, ժէնէրալ Լօրիս Մէլիգօֆ նաշլարը վէ պունլարըն էշեալարընը եագմագ իշին քիւլլեէթլի քիրեճ իրսալինի թալէպ իթմիշ տիր։ Բաղար իրթէսի կիւնիւ Սթամպօլա վիրուտ իտէն տիկէր պիր թէլէկրաֆտա տախի, Ա.ժտէրխան էեալէթինտէ զուհուր իտէն վէպա իլլէթինին քեամիլէն տէֆ իտիմիշ օլտուղու պէեան օլունմուշ տուր։

—Մէմուրիեէթի մախսուսէ իլէ էրզրումտա պուլունան Շուրայի տէվլէթ ազասընտան Ալի Շէֆիգ պէյ էֆէնտի հազրէթլերի, պու քէրրէ Տերսաատէթէ ավտէթ իթմիշ տիր։

Էդիրնէտէ մոհիմմ պիր վէբա

Ալտըզըմըզ մալիումաթը մէվսուդէեէ նազարէն, Ռուսլարըն էտիրնէյի վէ ճիվար մահէլլէրինի եագընտա թախլիեէ իտէճէքլէրի, օրալարտա պուլունան Պուլղարլարա ֆէնա թէէսսիր իթտիյինտէն, պիր խայլի Պուլղար էրքէք վէ գատընլարը, Էտիրնէ Ռուս հիւքիւմէթինէ միւրաճաաթլա, օրալարտա պէ թէքրար Օսմանը հիւքիւմէթի իպգա օլունտուղունտա, Միւսլիմանլարըն քէնտիէրինէ ֆէնալըգ իտէճէյինտէն զահալա, Ռուսլարըն չէքիլմէլէրինի, վէ եախօտ չէքիլմիքլէրինտէ մահալը մէզքիւրէնին խրիսթիեան էհալիսինի թահթը հիմաեէլէրինէ ալմալարընը պէեան իյլէմիշլեր, վէ Ռուս հիւքիւմէթի տախի, Օսմանը հիւքիւմէթի իպգա օլունտուղունտա, Միւսլիմանլարը